

розвиток. – 2013. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу : <http://www.dy.nayka.com.ua>.

8. Wasilewski M. Methodological aspects of creating the system of indicators of crisis prevention as the foundation for stabilization of agricultural production

based on Ukrainian experience / M. Wasilewski, L. Zaburanna, N. Poprozman, M. Orlykowskyi // Economics and Organization of Agri–Food Sector (Scientific Journal of Warsaw University of Life Sciences–SGGW). – 2016. – Vol. 4. – pp. 23 – 35.

УДК 336.2 + 553

А.В. БОДЮК,

к.е.н., с.н.с., в.о. завідувача кафедри,

Київський університет управління та підприємництва

Фіскалювання надрокористування

Розробляються теоретичні поняття скарбницького фіскалювання надрокористування як процесів визначення фіскальних доходів за господарське користування надрами, що поступають від надрокористувачів до державної скарбниці (казни).

Ключові слова: гірництво, надра, надрокористувач, скарбницьке фіскалювання, принцип тріпості, власність народу, держава.

А.В. БОДЮК.,

к.э.н., с.н.с., и.о. зав. кафедры,

Киевский университет управления и предпринимательства

Фискалирование недропользования

Разрабатываются теоретические понятия казначейского фискалирования недропользования как процессов определения фискальных доходов за хозяйственное пользование надрами, поступающих от недропользователей в государственную казну.

Ключевые слова: горное дело, недра, недропользователь, казначейское фискалювание, принцип тройственности, собственность народа, государство.

A. BODYUK,

c.e.s., s.r.w., acting as manager of department,

Kyiv university of management and enterprise

Fiscal subsoil user

Theoretical concepts of treasury fiscal subsoil use are developed as processes for determining fiscal revenues for the economic use of subsoil deposits from subsoil users to the state treasury.

Keywords: mining business, subsoil, subsoil user, treasury fiscal, the principle of tripling, property of the people, state.

Постановка проблеми. Багаті мінерально–сировинні ресурси завжди були і будуть основою для промислового розвитку держави та взагалі її економічного зростання. Розвинуте надрокористування підвищує спроможність економіки країни знизити залежність галузей народного господарства країни від зовнішніх мінеральних джерел, забезпечує його необхідними видами сировини і продукції з них в обсягах, що сприяє стійкому функціонуванню гірничо–промислового комплексу, виробництву засобів виробництва і предметів споживання, позитивно впливає на національну безпеку країн.

Розвиток господарського надрокористування потребує вирішення економічних, екологічних, право–

вих та інших проблем. До таких проблем належать і проблеми обґрунтування та публічного визнання основ сталого розвитку надрокористування. Зокрема, вважається важливою проблемою й досягнення оптимальності обсягів видобутку корисних копалин.

Вирішення названих і не названих проблем надрокористування, які є динамічними, пов'язано з вдосконаленням відповідного законодавства.

До нормативних актів, що регулюють гірничі відносини в Україні, визначають засади правового регулювання, систему, структуру, функції і компетенції державних органів управління в сфері геологічної розвідки надр, видобутку та транспортування корисних копалин, а

також міжнародні договори та конвенції із запобігання забрудненню довкілля та відшкодування заподіяних збитків належать закони, що постійно вдосконалюються: Гірничий закон України [1]; Кодекс України про надра [2]; Закон України «Про державну геологічну службу» [3], «Про охорону навколишнього природного середовища»; інші акти законодавства, які видаються відповідно до них. Фіскальні відносини регулюються Податковим кодексом України [4].

Зауважимо, що надзвичайно складно переоцінити внесок мінерально–сировинних ресурсів у процесі забезпечення сталого розвитку економіки країни, зокрема у наповненні державного бюджету.

Мінерально–сировинні ресурси є вичерпними і на відміну від земельних, лісових, водних ресурсів є не відновлювальними. Тому останнім часом газуєм геологічних і не геологічних наук розробляються концептуальні засади сталого розвитку, які починають впроваджуватися у галузях надрокористування.

За роки адміністративної незалежності України сформувалися і далі формуються прикладні галузі наук. До них належить й економічна геологія (ЕГ), як одна з геологічних наук. На етапах формування економічної геології, безумовно, мають, що необхідно перш за все відмітити, місце проблеми встановлення понятійного апарату цієї науки як теоретичної, відмежування її від інших споріднених наук.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Широке коло питань ЕГ висвітлені у працях науковців – фахівців геологічної галузі. До них належать Г.І. Рудько, О.Б. Бобров, М.М. Коржнев, М.Д. Красножон, М.М. Курило, Б.І. Малюк, В.А. Михайлов, В.С. Міщенко, О.В. Плотніков, С.В. Радованов та ін. Однак частина матеріалу їхніх публікацій присвячені питанням, що, на наш погляд, не належать до змісту економічної геології [5, 6, 7]. Так, обчислення економічної ефективності експлуатації родовищ, оцінювання витрат на їх освоєння належить до обчислень іншої галузі наук. Оцінювання ризиків гірничого бізнесу належить до менеджменту.

У роботах згаданих авторів також не проведено ґрунтовних досліджень щодо сталого розвитку надрокористування. А теоретичне обґрунтування основ сталого розвитку в цій галузі необхідне, щоб визначати економічно ефективні обсяги видобутку корисних копалин, з розрахунку, що фінансові ресурси від якого будуть в оптимальних обсягах спрямовува-

тись на потреби населення, держави і на економічне відтворення родовищ корисних копалин.

Метою написання *статті* є обґрунтування за потребово–ресурсною концепцією управління надрокористуванням, за принципом троїстості інформаційного вираження понять фіскальної геології як науки про фіскальні ресурси надр і виконання надрокористувачами фіскальних зобов'язань.

Виклад основного матеріалу. Суть принципу троїстості полягає в тому, що за відображувані даними господарського надрокористування формується різні види інформації. Нами виділяється геологічна; економічна; фіскальна. Геологічна інформація (ГІ) формується за результатами геологічного вивчення та експлуатації надр, тобто на базі геологічної діяльності та гірництва.

В Кодексі України «Про надра» поняття надра трактується як «...частина земної кори, що розташована під поверхнею суші та дном водоймищ і простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння» [2, ст. 1]. Таким чином, у Кодексі виділяється два узагальнені види діяльності, названої нами надрокористування: 1) геологічне вивчення надр (ГВН); 2) освоєння і експлуатація надр.

У Кодексі розширено конкретизовано, що «Надра надаються у користування для: геологічного вивчення, в тому числі дослідно–промислової розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення; видобування корисних копалин; будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі споруд для підземного зберігання нафти, газу та інших речовин і матеріалів, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод; створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно–оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади та ін.); виконання робіт (здійснення діяльності), передбачених угодою про розподіл продукції; задоволення інших потреб» [2, ст. 14].

Виходячи з визначень, корисну копалину можна розглядати у трьох відображеннях, тобто як:

- природний об'єкт (з вивченням якого формується геологічна інформація);
- об'єкт користування (господарський об'єкт), включаючи геологічне вивчення (за результатами користування формується економічна інформація (ЕІ) у формі текстової, графічної, цифрової);

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

– об'єкт фіскалювання (за змістом і показниками відповідної економічної інформації формується фіскальна інформація (ФІ) у формі текстової, графічної і цифрової).

Перетворення видів інформації здійснюється за застосуванням певних показників, які у даному випадку пропонується називати сумірниками (за допомогою яких здійснюється приведення до потрібного – однієї оцінки до іншої).

Такими показниками–сумірниками можуть бути:

– ціна корисної копалини (якщо визначається її товарна вартість, тобто натуральний показник кількості корисних копалин приводиться до їх вартісної оцінки);
– ставка плати за користування надрами для видобування корисних копалин (наприклад, ставка плати за видобування торфу, сапропелю складає 1% від 1 т, руди марганцевої – 5%).

За допомогою ставки визначається сума фіскального зобов'язання за певні обсяги видобутих корисних копалин.

Схематичне узагальнення щодо перетворень інформації показано на рис. 1.

По геологічній інформації розраховується економічна, наприклад, як добуток обсягу корисних копалин і затрат на їх видобування або на ціну реалізації. Формула для експрес–оцінки вартості корисних копалин в надрах має вигляд (з внесеними правками, зокрема, вилученням слова «сировина», бо поняття сировини відноситься до сфери виробництва з неї продукції):

$$B = C * M * K_c,$$

де: B – товарна цінність прогнозних ресурсів або запасів корисної копалини в надрах;

C – середня світова ціна кінцевого (треба розуміти товару, товарного) продукту (наприклад, металу, руди, мінералу);

M – кількість (маса) прогнозованих ресурсів або запасів даної категорії відповідного виду мінеральної сировини;

K_c – сукупний коефіцієнт зведення вартості товарного продукту до товарної вартості прогнозних ресурсів або запасів у надрах [6, с. 231].

Значення K_c для залізних руд наведено в табл. 426 [6, с. 232].

Аналогічно родовище корисних копалин можна розглядати як природне середовище в надрах, що або вивчається (геологічне вивчення надр), або вивчене і підготовлене до гірничих робіт, або експлуатується (видобування корисних копалин, як підземний простір для зберігання відходів, товарів, лікування тощо), або вже не експлуатується (але все ж є екологічним об'єктом). Тому відповідно стан родовища необхідно відображати за застосуванням екологічної інформації.

ГВН трактується, треба розуміти, як проведення спеціальних робіт і досліджень, що спрямовані на одержання інформації про надра для задоволення потреб суспільства [5, с. 159]. Таким чином, дане визначення дає законодавчу підставу для застосування потребово–ресурсної оцінки корисних копалин та їх родовищ, тобто об'єктів, що задовольняють певні потреби різних верств населення, різних сфер діяльності суспільства. Але у даному визначенні йдеться про отримання інформації, однак не сказано якої.

За Кодексом України Про надра «Геологічне вивчення здійснюється з метою одержання даних про геологічну будову надр, процеси, які відбуваються в них, виявлення та оцінки корисних копалин, вивчення закономірностей їх формування і розміщення, з'ясування гірничотехнічних та інших умов розробки родовищ корисних копалин і використання надр для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин» [2, ст. 37]. Дане визначення якраз і дає підставу для збору геологічної та економічної інформації за науковими та господарськими потребами.

Геологічне вивчення надр включає декілька стадій: регіональне геологічне вивчення території України (геологічне картування); геологічні пошуки корисних копалин; геологічну розвідку родовищ корисних копалин; дослідно–промислового розробку родовищ. Дана стадійність вивчення надр, треба розуміти, обумовлює і ста–

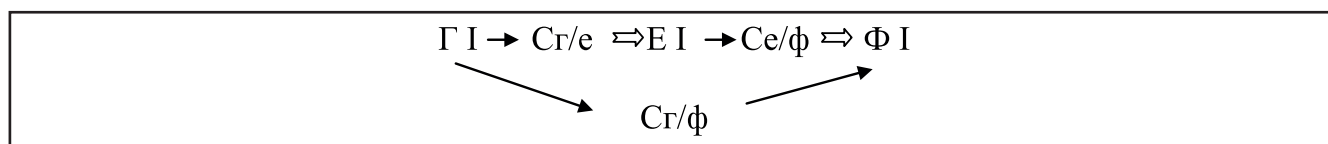

Рисунок 1. Логічна схема перетворення інформацій

Cr/e – сумірник перетворення $ГІ$ у $ЕІ$;

$Се/ф$ – сумірник перетворення $ЕІ$ у $ФІ$;

$Cr/ф$ – сумірник перетворення $ГІ$ у $ФІ$

дійність формування результативної геологічної інформації. Так, геологічні пошуки трактуються як сукупність робіт з відкриття родовищ корисних копалин. Пошуки проводяться на основі вивчення геологічної будови місцевості одночасно з геологічним картуванням (ГК). Воно є одним із основних видів геологічних досліджень території, формування відповідної геологічної інформації.

Продуктом геологічного картування (ГК) є геологічні карти, які слугують основою для пошуків та розвідки корисних копалин. Залежно від масштабу відображень територій за результатами ГК складають дрібно– (1:500000–1:1000000), середньо– (1:200000 – 1:100000) та великомасштабні (1:50000 – 1:25000) карти. Геологічні карти, хоча на наш погляд, належать до об'єктів геологічної інформації, але вони прямо не слугують для масштабного формування економічної інформації.

Далі, геологічна розвідка родовищ корисних копалин являє собою сукупність геологорозвідувальних робіт і пов'язаних з ними досліджень, що проводяться з метою виявлення і геолого–економічної оцінки запасів мінеральної сировини в надрах. На даній стадії вже можна формувати і економічну інформацію.

Однак зауважимо, що у даному визначенні вислів «запаси мінеральної сировини» не вірний, оскільки корисні копалини у надрах є природними продуктами. Сировина трактується як матеріал, призначений для подальшої промислової обробки та одержання напівфабрикатів або готової продукції [8, с. 652]. До того ж не всі повністю обсяги корисних копалин поступають у промислову переробку. А, наприклад, видобуті кам'яне вугілля і природний газ після вилучення з надр можуть поступати у сферу товарно–грошового обміну, як товар, а далі, як готова продукція, у житлові будинки без будь–якої промислової переробки, обробки тощо. Але як товар він стає фіскальним об'єктом (при продажу може сплачуватися ПДВ). Тому відповідна економічна інформація використовується для формування фіскальної.

Дослідно–промислова розробка надр (ДПРН) визначається як остання стадія геологічного вивчення ділянки надр, яка попередньо була досліджена. На цій ділянці здійснюють видобуток з родовища обмеженої кількості копалин з метою: визначення їх промислової цінності; уточнення гірничо–геологічних та технологічних параметрів, необхідних для підрахунку запасів ко-

палин; обґрунтування вибору раціонального методу промислової розробки родовища. Ця стадія є фактичною основою підтвердження результатів геологічного вивчення надр. Отримана геологічна інформація може використовуватися для обчислення прогностичних показників надрокористування, у тому числі економічних і фіскальних.

Дослідно–промислова розробка родовищ корисних копалин загальнодержавного значення здійснюється з метою уточнення їх окремих гірничо–геологічних та інших параметрів, вибору раціональних методів видобування мінеральних речовин на підставі проекту цих робіт, погодженого з Державним комітетом України по нагляду за охороною праці. Видобуті під час дослідно–промислової розробки корисні копалини підлягають реалізації в загальному порядку. Тому реалізація їх фіскалізується.

Зауважимо, що дані визначення розширено не відображають основне і містять за обсягами і в часі використання надр – для видобування корисних копалин загальнодержавного і місцевого значення.

Для теоретичних обґрунтувань суті та процесів фіскалювання перш за все поділимо законодавчо визначене надрокористування на види: 1) геологічне вивчення надр; 2) геологічне вивчення корисних копалин; 3) видобування (вилучення) корисних копалин загальнодержавного і місцевого значення; 4) господарське використання корисних копалин; 5) господарське використання підземного простору. Наш погляд, надрокористування за пп. 1 і 2 належать до надророзвідувального виробництва (НРВ).

Теоретичною основою НРВ є відповідні положення праць з природничих наук, вчених у галузі пошуку та розвідки корисних копалин, математичного моделювання й аналізу, економіки пошуково–розвідувальних досліджень і робіт; науково–технічного прогресу, фінансів взагалі і в геологічній галузі, зокрема. НРВ включає наукові чи практичні дослідження надр і корисних копалин, назване нами надро–дослідним виробництвом (НДВ), а також технологічні, організаційні, інформаційні процеси. Тобто надро–розвідувальне виробництво як поняття ширше НДВ на підготовчі, проміжні та інші творчі і не творчі роботи.

Тому НРВ можна структурувати на надро–дослідне виробництво (НДВ), техніко–технологічні роботи (ТТР), організаційні процеси (ОП), формування інформаційної продукції (ФІП): геолого–ін-

Рисунок 2. Склад надро-розвідувального виробництва

формаційної продукції (ГП), фіскально-інформаційної продукції (ФІП) та ін. (рис. 2).

Надрокористування за пп. 3,4,5 належить до господарської діяльності підприємств гірничої галузі, переробної промисловості, будівництва, навіть лікувальних установ, отже, прямого відношення до згаданої економічної геології не мають. Однак підприємства названих галузей виконують фіскальні зобов'язання (перед державою, місцевими органами), як пропонується їх називати, що визначаються фіскальним законодавством.

За теоретичну базу по визначенню фіскальних зобов'язань надрокористувачів пропонується прийняти фіскальну геологію (ФГ). На основі її відповідних положень розробляються і практичні рекомендації по обчисленню сум цих зобов'язань, терміни їх внесення на казначейські рахунки, сплати боргів і т.д.

До перспективних теоретичних досліджень ФГ належить, зокрема, визначення динаміки вартісних і фіскальних оцінок результатів геологічного вивчення надр. Оскільки, по-перше, такі дослідження ґрунтовно не проводилися, по-друге, в Україні такі дослідження масштабні, бо мають не бідну мінерально-ресурсну базу, по-третє, вони необхідні для обґрунтувань видів, обсягів внесення платежів надрокористувачами до державної скарбниці та в місцеві бюджети.

У застосованих на практиці так званих геолого-економічних оцінках родовищ корисних немає ні окремого розділу, ні системи показників фіскальних оцінок. Тому необхідно перш за все обґрунтувати понятійний апарат фіскалювання дослідного надрокористування (геологічного дослідження

надр, проведення досліджень надр у процесі видобування корисних копалин. іншого виду їх експлуатації, окремого вивчення корисних копалин).

Дослідне надрокористування (ДНК), яке включається як відповідні розділи фіскальної геології, як наукова галузь вивчає, крім геологічної інформації, зокрема, проблеми джерел фінансування економічного відтворення, визначення вартісної та фіскальної оцінки корисних копалин, їх родовищ, організації виконання пошуково-розвідувальних досліджень і робіт, узагалі фінансування створення мінерально-сировинної бази країни за рахунок коштів держави і надрокористувачів. Воно включається до згаданого надро-дослідного виробництва.

Теоретичною основою надро-дослідного виробництва (НДВ) також є відповідні положення праць учених з природничих наук, у галузі пошуку та розвідки корисних копалин, математичного моделювання й аналізу, економіки пошуково-розвідувальних досліджень і робіт та галузевого інноваційно-технічного прогресу, фінансів та ін.

Надро-дослідне виробництво ширше поняття дослідного надрокористування, оскільки останнє включає лише наукові і практичні дослідження надр, корисних копалин їх родовищ та процесів у надрах.

Під поняттям дослідного надрокористування необхідно розуміти: традиційне вивчення геології надр геологічними підприємствами; наукові дослідження геологічних НДІ; застосування для вивчення надр сучасних технічних засобів (космічних знімків, наземної спеціалізованої техніки, математичного апарату, комп'ютерної техніки тощо).

Зауважимо, що правильно застосовувати наше поняття «вивчення геології надр», а не геоло-

гічного вивчення надр і не геологорозвідувальні роботи (ГРР), оскільки наше поняття визначає, що вивчається... в надрах (корисні копалини, підземні середовище, процеси і т.д.). Бо геологія є наукою, що вивчає «речовинний склад Землі, будову, рухи, та історію розвитку земної кори, послідовність розвитку органічного світу, утворення і розміщення корисних копалин» [8, с. 156].

Слово «геологічний» означає який, наприклад, геологічний розріз родовищ, геологічний профіль, геологічне літочислення (тобто далекий період), геологічне спостереження, геологічна карта (може бути ще політична, економічна), геологічна служба і т.д. Але не можна, наприклад, застосовувати вислів «геолого-дослідне виробництво».

Ми вважаємо, що весь комплекс теоретичних положень щодо надро-дослідного виробництва не охоплюється сучасними теоретичними положеннями економічної геології. Та і до завдань досліджень ЕГ вони масштабно не відносяться. Ці завдання з обґрунтування досліджень необхідно поєднати із завданнями досліджень надро-розвідувального виробництва. Їх логічно поділити на певні види, конкретизувати очікуванні результати тощо.

Проведення пошуково-розвідувальних досліджень і робіт, геологічного контролю, застосування тих чи інших методів їх виконання потребують певної нормативно-правової та інформаційної бази.

Одночасно необхідно створити законодавчу базу фіскалювання надрокористування або адаптувати окремі положення відповідної чинної.

Під поняттям фіскалювання надрокористування пропонується розуміти процес визначення фіскальної вартості розвіданих або видобутих корисних копалин, їх родовищ, величиною якої визначається сума платежів до державної скарбниці, тобто сума платежів, яку надрокористувач за видобуті корисні копалини або надані послуги має внести на казначейські рахунки.

Відмітимо, що, наприклад, аналізуються геологічні чинники економічної цінності розвіданих залізрудних родовищ. До таких відносять:

- гірничо-економічні умови розробки родовищ;
- геолого-технологічні властивості корисних копалин.

По цих показниках визначають показники діяльності гірничодобувних підприємств, а в цілому й оцінюють перспективи, у тому числі економічні, утворення і використання залізрудної мінерально-сировинної бази країни [6, с. 77].

За критерій економічної доцільності промислового використання корисної копалини застосовується рівність витрат на видобуток і переробку її як сировини та цінності корисних компонентів, що вилучаються із неї. Цей критерій виражається формулою:

$$C_{\min} K_z K_b K_m (C_m : C_m) = S_{\text{вид}} + S_{\text{зб}} + S_m;$$

де: $C_{\min}$ – мінімальний промисловий вміст корисного компоненту, %;

$S_{\text{вид}}$ – собівартість видобутку 1 т корисної копалини, грн;

$S_{\text{зб}}$ – собівартість збагачення 1 т корисної копалини, грн;

S_m – собівартість металургійного переділу, включаючи до неї затрати на транспортування до переробного комплексу, віднесена на 1 т корисної копалини, грн;

K_z – коефіцієнт збіднення під час видобутку, %;

K_b – коефіцієнт вилучення корисного компоненту під час збагачення, %;

K_m – коефіцієнт вилучення корисного компоненту під час переробки, %;

C_m – ціна корисного компоненту в готовому продукті, грн;

C_m – вміст корисного компоненту в готовому продукті, % [6, с. 53 – 54].

Однак такі показники не використовуються для визначення фіскальних щодо надрокористування. Але від них залежать фінансові показники діяльності гірничих підприємств, по яких визначають і податкові, зокрема податок на прибуток підприємств.

Такий економічний показник, як розрахункова рентабельність розробки родовищ, найбільш залежний від його гірничо-геологічних умов та обсягів запасів залізистих кварцитів. Тому, наприклад, рентабельність роботи гірничо-збагачувального комбінату (Р) визначається за формулою [6, с. 79]:

$$P = 0,399 K_{\text{вих}} + 0,355 M - 0,25 K_p,$$

де $K_{\text{вих}}$ – вихід гірської маси з одного погонного метра родовища, м^3 ;

M – масштаб родовища, тис. т;

K_p – коефіцієнт розкриття, $\text{м}^3/\text{т}$.

Отже, нами пропонується замість не об'єктивного застосування поняття оподаткування надрокористувачів поширювання поняття фіскалювання надрокористування.

Висновки

Ми вважаємо, що весь комплекс теоретичних положень щодо надро-розвідувального вироб-

ництва не охоплюється сучасними теоретичними положеннями, які поширюються на підприємства геологічної і видобувної галузей.

Чинним законодавством держава регулює розвідку родовищ, видобуток, збереження та транспортування корисних копалин, а отже фактично й процеси та результати фіскалювання господарського надрокористування.

Розробка теоретичних основ фіскальної геології, зокрема її понятійного апарату (об'єкта, предмету, завдань, методів досліджень і т.д.), вартісних і фіскальних оцінок результатів вивчення геології надр, інших прикладних положень, належить до перспективних досліджень і процесів фіскалювання надрокористування. Тому, по-перше, такі дослідження необхідно проводити ґрунтовно; по-друге, такі дослідження необхідно проводити як масштабні, бо Україна має багатий мінерально-ресурсний потенціал; по-третє, вони необхідні для обґрунтувань видів, обсягів платежів надрокористувачів до державної скарбниці, а також в місцеві бюджети. Перспективними є дослідження і встановлення фіскальних платежів населенню як власнику узагалі природних ресурсів.

Під поняттям скарбницького фіскалювання господарського надрокористування пропонується розуміти процес визначення вартостей видобутих надрокористувачами корисних копалин, відображення цих вартостей у скарбницьких зобов'язаннях надрокористувачів, тобто сум, що мають вносити вони на казначейські рахунки за користування надрами як об'єктами народної власності; формування фіскальних (скарбницьких) показників, оцінок, висновків і рекомендацій за даними натурально-вартісної інформації, що відображає показники традиційно названих об'єктів оподаткування, а намі названих надро–фіскальними продуктами.

У подальшому необхідно перш за все обґрунтувати понятійний апарат фіскалювання дослідного надрокористування, що вивчає, зокрема, затратні проблеми економічного відтворення, вартісної та фіскальної оцінки корисних копалин, їх родовищ, економічного застосування засобів виконання пошуково-розвідувальних досліджень і робіт, узагалі фінансування створення мінерально-сировинної бази країни.

Список використаних джерел

1. Закон України «Гірничий закон України» від 6 жовтня 1999 року № 1127–XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Про надра: Кодекс України від 27 липня 1994 року № 132/94–ВР (зі змін і доп.).
3. Про державну геологічну службу: Закон України від 04.11.1999 р. № 1216–XIV.
4. Податковий кодекс України. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 496 с.
5. Малюк Б. І., Бобров О. Б., Красножон М. Д. Надрокористування у країнах Європи і Америки: Довідникове видання. – К.: Географіка, 2003. – 197 с. : іл. 90. – Бібліогр: С. 196 – 197.
6. Рудько Г. І., Плотніков О. В., Курило М. М., Радванов С. В. Економічна геологія родовищ залізистих кварцитів. – К.: «Академпрес», 2010. – 272 с.
7. Основи економічної геології: Навч. посіб. для студ. геол. спец. вищ. навч. закл. освіти / М. М. Коржнев, В. А. Михайлов, В. С. Міщенко [та ін.]. – К.: Логос, 2006. – 223 с.:іл. – Бібліогр: С. 218 – 222.
8. Сучасний тлумачний словник української мови: 50000 слів/ За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2006. – 832 с.
9. Вітенко О., Коваленко Г. Плата за користування надрами/ Вісник податкової служби. – 2012. – № 14. – С.18 – 19.

УДК 330.341:332.122:338.43:330.341.1–047.58(477)

Ф.А. ВАЖИНСЬКИЙ,

к.е.н., старший науковий співробітник,

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»

Становлення інноваційної моделі розвитку сільських територій України

У статті показана загальна інноваційна модель розвитку сільських територій України, основними складовими якої є використання комплексного підходу до розвитку економічного потенціалу сільських територій, розвиток інноваційної інфраструктури і створення регіональних модельних центрів розвитку сільських територій України. Обґрунтовано доцільність визначення кожної складової моделі. Розглянуто модель «Нова сільська громада» на інноваційних засадах, що дасть